

UTICAJ PROMENJENIH OKOLNOSTI I VIŠE SILE NA IZVRŠENJE UGOVORA O TRANSFERU FUDBALERA

Sažetak

Promenjene okolnosti su one okolnosti koje nisu mogle da se predvide u trenutku zaključenja ugovora. Tada se postavlja pitanje opravdanosti raskida ili revizije ugovora, obzirom da stranke nisu mogle da predvide situaciju koja će onemogućiti izvršenje ugovora. Promenjene okolnosti su povezane sa klauzulom rebus sic stantibus. Kad nastanu vanredne, odnosno, promenjene okolnosti, moguća su dva odgovora. Prvi je da ugovor treba izvršiti onako kako je definisan, a drugi je da, ipak, treba voditi računa o uticaju promenjenih okolnosti. I kod više sile, primenjuju se pravila klauzule rebus sic stantibus. U radu se postavlja pitanje primene ove klauzule u ugovorima o transferu fudbalera. Analizira se spor fudbalskih klubova Lids i Lajpcig, koji se tiče nemogućnosti izvršenja ugovora zbog nastanka pandemije i nemogućnosti nastupa fudbalera Žana Kevina Ogištena za Lids zbog prekida takmičenja. Osim toga, pažnja se posvećuje i sporu između fudbalskih klubova Kardif Siti i Nant, koji je nastao zbog toga što je neposredno nakon zaključenog transfera, fudbaler Emilijano Sala poginuo u avionskoj nesreći. Da li klauzula rebus sic stantibus mora da se primenjuje u ovakvim situacijama ili ne? To je pitanje na koje je autor pokušao da pruži odgovor u radu.

Ključne reči: ugovor, fudbal, transfer, promenjene okolnosti, rebus sic stantibus.

1. UVOD

Ugovori o transferu fudbalera su specifični, kako sa stanovišta predmeta ugovora, tako i sa stanovišta prava i obaveza ugovornih strana, kao i trećih lica koje mogu imati svoje interese kod zaključenja i izvršenja navedenih ugovora. Ugovori o transferu fudbalera su regulisani i posebnim pravilnicima fudbalskih asocijacija. Međutim, bez obzira na njihovu posebnost, moramo imati u vidu da se i na te ugovore primenjuju opšta pravila građanskog, odnosno, obligacionog prava. Jedno od pravila koje se mora primeniti, odnosi se na načelo, odnosno, klauzulu *rebus sic stantibus*, koju moramo posmatrati, pre svega, kao klauzulu koja

* Naučni savetnik, Institut za uporedno pravo Beograd; mail: v.colovic@iup.rs

objašnjava dejstvo promenjenih okolnosti na status ugovora, odnosno, da li će te okolnosti dovesti do raskida ugovora ili do nastavka njegovog izvršenja. No, ovde se pojavljuje i viša sila, koja, takođe, utiče na izvršenje ugovora. Zašto kažemo da su vanredne okolnosti, koje onemogućavaju izvršenje ugovora, u onom obliku u kome je zaključen, promenjene? Upravo zato, što su one drugačije, u odnosu na okolnosti koje su postojale u vreme zaključenja ugovora, a koje su stranke imale u vidu, kada su utvrđivale tekst ugovora. One su promenjene, u toj meri, da utiču na dalji opstanak ugovora, pa, samim tim, utiču i na prava i obaveze ugovornih strana. Kad je u pitanju viša sila, radi se, takođe, o okolnostima koje stranke nisu mogle da predvide i koje predstavljaju događaj, na koji ni jedna od ugovornih strana nije mogla da utiče. Iako se viša sila razlikuje od promenjenih okolnosti, u smislu posledica koje izaziva na status ugovora, pravila klauzule *rebus sic stantibus* moraju i u ovom slučaju da budu primenjena, kako bi ugovorne strane mogle da ostvare svoja prava, odnosno, kako bi njihovi interesi bili zaštićeni.

Dva ugovora u svetu fudbala, tačnije rečeno, dva ugovora koja nisu mogla da budu izvršena, upravo zbog promenjenih okolnosti, odnosno, više sile, izazvali su i još uvek, izazivaju veliku pažnju. Radi se o transferu Žana Kevina Ogiština iz nemačkog fudbalskog kluba Lajpcig u engleski fudbalski klub Lids Junajted, koji nije mogao da bude realizovan, obzirom na širenje virusa kovid-19. Spor je nastao i zbog drugih odredaba navedenog ugovora, a na koje su uticali i drugi događaji, koji su bili pod uticajem širenja navedenog virusa. Drugi ugovor se tiče transfera Emilijana Sale iz francuskog fudbalskog kluba Nanta u velški fudbalski klub Kardif Siti, ali ugovor o transferu nije mogao da bude realizovan, obzirom na pogibiju pomenutih fudbalera u avionskoj nesreći.

Imajući u vidu odluke organa FIFA i drugih međunarodnih sportskih arbitraža, koje su se odnosile na navedene ugovore, odnosno, sporove, kao i iznesene stavove u tim odlukama, moramo se osvrnuti na razloge kojima su se ti organi vodili i na pravila koja su morali da primenjuju. Mi ćemo posvetiti pažnju pre svega opštim pravilima koja definišu promenjene okolnosti i višu silu, ali i pravila pojedinih zakonskih akata u ovoj oblasti, kako pojedinih zemalja iz kojih su navedeni fudbalski klubovi, tako i na pravila zakonodavstva Republike Srbije. U vezi sa tim, neophodno je da izložimo i najvažnije elemente navedena dva spora koja se tiču transfera pomenutih fudbalera. Osnovni zaključak koji ćemo, na kraju, izneti, tiče se primene klauzule *rebus sic stantibus* na ugovore o transferu igrača u situacijama kada okolnosti, koje nisu mogle biti predviđene, utiču na izvršenje ugovora. U navedenim sporovima, ni jedan ni drugi ugovor nije mogao biti izvršen, usled okolnosti koje strane nisu mogle da predvide, kao i da utiču na njihov nastanak ili prestanak dejstva. Upravo zbog toga je veoma bitno odgovoriti da li događaje, usled kojih navedeni ugovori nisu mogli da budu izvršeni u skladu sa odredbama ugovora, možemo svrstati u promenjene okolnosti, odnosno, višu silu ili ne. U vezi sa tim, postavlja se pitanje primene pravila koja je donela FIFA (Međunarodna federacija fudbalskih asocijacija), kao i pravila nacionalnih zakonodavstava zemalja u kojima su nastali sporovi.

2. UOPŠTE O KLAUZULI REBUS SIC STANTIBUS, ODNOSNO, PROMENJENIM OKOLNOSTIMA I VIŠOJ SILI

Prilikom zaključenja ugovora, ugovorne strane ne mogu predvideti sve okolnosti koje mogu uticati na izvršenje ugovora. To su okolnosti koje nastaju nezavisno od uticaja stranaka, odnosno, koje stranke nisu mogle predvideti u vreme zaključenja ugovora. Ako su okolnosti, koje dovode do nemogućnosti izvršenja ugovora, onda ih nazivamo promenjenim, kada ugovorne strane mogu izvršiti promenu sadržine ugovora i kada, ukoliko ni ta promena ne dovede do rezultata, mogu isti raskinuti. Ukoliko promenjene okolnosti utiču na izvršenje ugovora, tada primenjujemo principe, koje sadrži klauzula *rebus sic stantibus*. Moramo razlikovati promenjene okolnosti od više sile, koja takođe utiče na izvršenje ugovora. Ali, moramo reći da je veoma nejasna granica između ova dva pojma. Kasnije ćemo posvetiti pažnju sličnosti i razlikama ova dva pojma.

Klauzula *rebus sic stantibus* se u teoriji različito shvata. Jedno od shvatanja definiše ovu klauzulu kao pravilo koje je prećutno sadržano u ugovorima, koji su zaključeni na neodređeno vreme¹. Po drugom shvatanju, ova klauzula se definiše kao nepredvidljiva okolnost². U tom slučaju, klauzula *rebus sic stantibus* će se primeniti, ako se može pretpostaviti, da stranke ne bi ni zaključile ugovor, da su imale u vidu tu okolnost. Ako do promenjenih okolnosti dođe u toku izvršenja ugovora, tada bi morali da imamo u vidu primenu principa pravičnosti³, što znači da treba voditi računa o uticaju promenjenih okolnosti na izvršenje ugovora. U slučaju bezuslovnog poštovanja principa *pacta sunt servanda*, tada bi ugovor morao biti izvršen, bez obzira na nastanak promenjenih okolnosti.

Imajući u vidu navedeno, kod promene okolnosti u toku izvršenja ugovora, moguća su dva odgovora. Prvi je da ugovor treba izvršiti onako kako glasi, bez obzira na promenjene okolnosti. Stranke treba da poštuju princip *pacta sunt servanda* i načelo autonomije volje. Drugi je, da treba voditi računa o uticaju promenjenih okolnosti na izvršenje ugovora⁴, što znači da može doći do njegovog raskida ili revizije, odnosno, promene njegovih odredaba.

Pomenućemo Konvenciju UN o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (dalje: Bečka konvencija)⁵, kao akt koji se u oblasti ugovornog prava široko primenjuje. Naime, Bečka konvencija u odredbi člana 79 reguliše pitanje dejstva promenjenih okolnosti na izvršenje obaveza iz ugovora. Naime, ugovorna strana će se osloboditi od odgovornosti za izvršenje ugovora, ako dokaže da je do neizvršenja došlo, usled smetnji koje su nastale van kontrole ugovorne strane, odnosno, ako se nije moglo očekivati, u vreme zaključenja ugovora, da takva smetnja nastane⁶.

¹ S. Perović, *Obligaciono pravo*, Beograd 1985., 254

² M. Kreća, *Osnovi prestanka dejstva ugovora u međunarodnom javnom pravu*, Beograd 1991., 128

³ S. Perović., *Raskid ugovora zbog promenjenih okolnosti i načelo pravne sigurnosti*, Beograd 1974., 184

⁴ *Ibidem*

⁵ Zakon o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, *Sl.list SFRJ – Međunarodni ugovori* br. 10-1/84

⁶ V. Čolović, „Uticaj hardship klauzule na izvršenje međunarodnih privrednih ugovora“, *Srpski Godišnjak za međunarodno pravo*, Srpsko udruženje za međunarodno pravo, Beograd 2021., 214

Isto tako, u ovoj odredbi se definiše da ugovorna strana nije mogla da izbegne ovu smetnju, tj., da prevaziđe njene posledice u ispunjenju obaveza iz ugovora. Inače, odredba člana 79 Bečke konvencije ne sadrži odredbu koja sprečava bilo koju od ugovornih strana da se koristi i nekim drugim pravom, u ovoj situaciji, osim da zahteva naknadu štete. Pomenućemo i član 62 Bečke konvencije u kome se kaže: “Temeljna promena okolnosti, koja se dogodila prema onima, koje su postojale u času sklapanja ugovora i koje stranke nisu predvidele, ne može se pozvati kao razlog za okončanje ugovora ili za povlačenje stranaka iz ugovora, osim: 1) Ako je postojanje tih okolnosti bilo bitan temelj za pristanak stranaka da budu vezane ugovorom, i 2) Ako ta izmena ima tu posledicu da temeljno menja domašaj obaveza, koje još preostaju da se ispune prema ugovoru”⁷. Upravo od navedene dve činjenice treba poći kod definisanja vanrednih okolnosti i njihovog uticaja na izvršenje ugovora.

2.1. Promenjene okolnosti i zajednička namera ugovornih strana

Ako bi pošli od načela autonomije volje stranaka, moramo poći i od njihove zajedničke namere, koja je u francuskoj pravnoj teoriji definisana kao princip, a što znači da se saglasnost volja ugovornih strana odnosi na ono, što se, u momentu zaključenja ugovora, moglo predvideti prema jednoj razumljivoj oceni. No, moramo imati u vidu i teoriju „poštenja i savesnosti“ i teoriju ekonomske nemogućnosti, koje su zastupljene u nemačkoj doktrini⁸. U svakom slučaju, kod primene klauzule *rebus sic stantibus*, moramo imati u vidu princip nepredvidivosti, koji objašnjava da je usled promenjenih okolnosti između stranaka nastupila nesrazmera u vrednosti prestacija definisanih ugovorom. Po francuskoj teoriji imprevizije (nepredvidljivosti), svaki ugovor se zasniva na nekom normalnom riziku. Ali, ako u toku izvršenja ugovora nastupe takve okolnosti, da veoma otežavaju ispunjenje obaveze, onda je sud ovlašćen da dosudi oštećenoj strani obeštećenje za nepredviđene okolnosti⁹. Jedna ugovorna strana ima pravo da se poziva na promenjene okolnosti, a to pravo je u ravni sa pravom druge strane da odobri reviziju tog ugovora ili raskid istog¹⁰.

2.2. Promenjene okolnosti i viša sila

Sa jedne strane, promenjene okolnosti, odnosno, klauzula *rebus sic stantibus* se može posmatrati kao viša sila. Međutim, viša sila opravdava raskid ugovora, zbog nemogućnosti izvršenja, dok kod promenjenih okolnosti ne dolazi, automatski, do raskida ugovora, već postoji mogućnost pregovora između stranaka, koje može dovesti do revizije ugovora, odnosno, promene njegove sadržine.

⁷ J. Andrassy, *Međunarodno pravo*, Zagreb 1984., 349

⁸ S. Perović (1974), 197

⁹ *Ibid.*, 202

¹⁰ *Yearbook of International Law*, vol. II, United Nations 1963., 89

Znači, klauzula *rebus sic stantibus* kao rešenje nudi gašenje obaveze ili reviziju ugovora. Gašenje ugovora nikad nije automatsko. Revizija ugovora je moguća, jer se klauzula primenjuje samo na one ugovore, koji su u toku, a ne i na one, koji su izvršeni. Sa druge strane, viša sila, kao što smo rekli, opravdava raskid ugovora zbog nemogućnosti daljeg izvršenja¹¹.

Inače, nejasna je linija između definicija koje se odnose na višu silu, odnosno, na promenjene okolnosti, u smislu njihovog dejstva na izvršenje obaveza iz ugovora, odnosno, na mogućnost izmena ili raskida ugovora¹².

Ako bi ugovor sadržao klauzulu o višoj sili koja bi morala da ima svoje dejstvo, pre svega u ugovorima sa dužim vremenskim periodom izvršenja, onda bi ta klauzula trebala uvek da sadrži definiciju same više sile, kao i posledice koje ona može da izazove po ugovor. Isto tako, ta klauzula mora da sadrži i opis postupka, koji je neophodno sprovesti. Klasična odredba o višoj sili sadržaće i obavezno obaveštenje druge ugovorne strane o događaju koji predstavlja istu. Tada ugovorna strana, koja traži oslobođenje od odgovornosti zbog nemogućnosti izvršenja ugovora, treba da drugoj strani pošalje privremeni izveštaj koji će sadržati sve relevantne informacije koje su u tom trenutku poznate i dostupne, a koje se odnose na višu silu i na zahtev o oslobađanju od ispunjenja ugovora. Poželjno je navesti uzroke nastanka više sile i koliko će takva situacija trajati¹³. Ugovorna strana koja zahteva oslobađanje od odgovornosti mora da obezbedi nesmetan pristup drugoj ugovornoj strani ili njenim zastupnicima da ispituju mesto i okolnosti koje su dovele do nemogućnosti izvršenja ugovora. Najzad, klauzula o višoj sili može da sadrži i obavezu da se druga ugovorna strana obaveštava o naporima da se prevaziđu okolnosti koje su dovele do nemogućnosti izvršenja ugovora¹⁴.

U vezi sa navedenim postavlja se pitanje koje su najvažnije sličnosti i razlike između promenjenih okolnosti i više sile. Najvažnija sličnost između promenjenih okolnosti i više sile, odnosi se na činjenicu da se radi o nepredvidljivim događajima. Sa druge strane, najveća razlika je u tome, što promenjene okolnosti mogu dovesti, u pojedinim slučajevima, do pregovora oko daljeg izvršenja ugovora, a kod više sile je to nemoguće. No, da bi mogli, uopšte, da govorimo o promenjenim okolnostima i višoj sili, moramo da uzmemo u obzir okolnosti u kojima se zaključuje ugovor, odnosno, da li je, na bilo koji način, moguće predvideti neku okolnost koja će dovesti do nemogućnosti izvršenja ugovora.

*

* *

Predstavićemo dva spora koja su nastala zbog nemogućnosti izvršenja dva navedena ugovora o transferu fudbalera, uz isticanje onih činjenica iz tih sporova koji nam omogućavaju da zauzmemo stav da se radilo o promenjenim

¹¹ V. Čolović, *Sukob zakona i promena suvereniteta*, Beograd 1999., 43-44

¹² V. Čolović (2021.), 210

¹³ Hubert Konarski, *Force Majeure and Hardship Clauses in International Contractual Practice*, January 2003., 4; https://www.researchgate.net/publication/284968473_Force_Majeure_and_Hardship_Clauses_in_International_Contractual_Practice, 31.20.2022.

¹⁴ *Ibid.*, 1

okolnostima, odnosno, višoj sili, odnosno, o tome da je trebalo primeniti opšta pravila koja definiše klauzula *rebus sic stantibus*.

3. SLUČAJ „OGISTEN“; SPOR FUDBALSКИH KLUBOVA LIDS I LAJPCIG

Fudbalskom klubu Lids Junajted je u januaru 2020. godine nedostajao fudbaler koji bi igrao u napadu, kako bi izborio plasman u Premijer ligu Engleske. Došlo je do dogovora sa nemačkim klubom Lajpcig oko dovodenja Žana Kevina Ogistena na pozajmicu do kraja sezone. Ogisten je bio jedan od najboljih igrača Lajpciga. Lids je pristao na uslove Lajpciga i Ogistena, odnosno, na nedeljnu platu koja je iznosila 75.000 funti. Isto tako, dogovoreno je da, ako se Lids plasira u Premijer ligu, da će platiti za Ogistena 21 milion funti. Ali, zbog virusa kovid-19, fudbalska sezona je prekinuta sve do juna 2020. godine. Ogisten se početkom jula te godine vratio u Lajpcig, Lids je izborio plasman u Premijer ligu. Tada dolazi do spora, odnosno, do tvrdnje Lajpciga da Lids mora da plati navedeni iznos, jer je engleski klub izborio plasman u najviši rang takmičenja. Lids je, sa druge strane, tvrdio da je pozajmica istekla 30. juna 2020. i da nisu dužni da plate. Komitet za status igrača FIFA je, u vezi sa tim sporom, doneo odluku 01. juna 2021. godine, kojom je naložila Lidsu da mora da plati navedeni iznos. Lids je uložio žalbu Arbitražnom sudu za sport (dalje: Sud). Saslušanje pred Sudom je završeno 15. marta 2022. godine i sada se čeka odluka, koja će se doneti, najverovatnije, u novembru 2022. godine¹⁵.

Posvetićemo pažnju pojedinim detaljima ovog slučaja. Naime, sudija poje-dinac Komiteta za status igrača FIFA, Roj Vermer je doneo odluku da Lids mora da plati 6.7 miliona evra na ime prve rate transfera. Isto tako, tom odlukom je definisano da Lids neće moći da registruje nove igrače, dok ne uplati navedeni iznos. U ugovoru o prelasku Ogistena u Lids se navodi da Lids ima opciju da ga kupi za 21 miliona evra u tri rate, od po 7 miliona, odnosno do 30.09.2020., 30.09.2021. i 30.09.2022. Lids je to mogao da učini pod uslovom da obavesti Lajpcig do 30.05.2020. godine. Isto tako, u ugovoru je navedeno da će pitanje transfera biti pokrenuto, u slučaju ulaska Lidsa u Premijer ligu, od 01. jula 2020. Ali, zbog pauze u šampionatu, Lids nije mogao da uđe u viši rang takmičenja pre 30. juna i zbog toga je ugovor po mišljenju Lidsa postao ništav, a po stanovištu Lajpciga on je na snazi¹⁶.

Posvetićemo pažnju i datumima prepiske između Lidsa i Lajpciga, uoči spora. Prvo, 26. januara 2020., dogovoreno je da će Ogisten biti angažovan na 5 godina, ako Lids uđe u Premijer ligu. Zatim, 24. aprila iste godine, nekih pet

¹⁵ TalkSport, <https://talksport.com/football/1063879/leeds-united-jean-kevin-augustin-rb-leipzig-cas-fifa-transfer-fee-premier-league-dispute-pandemic/>, 28.10.2022.

¹⁶ Decision of the Single Judge of the Players Status Committee regarding a dispute concerning the transfer of the player Jean Kévin-Augustin, <https://digitalhub.fifa.com/m/1631616b8e4f5126/original/Augustin.pdf>, 30.10.2022.

nedelja nakon prekida takmičenja zbog širenja virusa, Lids je poslao mejl Ogištenovom agentu i zatražio dozvolu da produži pozajmicu igrača nakon 30. juna, odnosno, da produži rok za utvrđivanje obaveze kupovine i promeni dospelost rata zbog virusa. Lajpcig je 12. juna 2020. pristao na navedena prva dva zahteva, ali je odbio da ponovo razmotri plan isplate koji je, već, dogovoren. Sledećeg dana, 13. juna, Lids je stavio do znanja da nije zainteresovan više za produženje pozajmice i da je obaveza kupovine ništava, jer je sezona prešla rok 30. jun. Kao razlog za navedeno, Lids je dostavio obaveštenje da prelazni rok u engleskim ligama neće početi pre 25. jula. Dva dana kasnije (15. juna) Lajpcig je odgovorio da klauzula koja se tiče prelaska u viši rang takmičenja nije određena od 30. juna. Čak je i Ogisten pisao Lidsu 16. juna u prilog stava Lajpciga, odnosno, da ugovor ima obavezujuću snagu. Između 22. juna i 23. avgusta 2020., nastavljena je prepiska između dva kluba, ali nije postignut dogovor i 30. septembar 2020. je prošao bez uplate prve rate od strane Lidsa. Ogisten je zatim 5. oktobra registrovan kao slobodan igrač¹⁷.

U vreme pisanja ovog rada (oktobar 2022.), još uvek nije donesena odluka Suda o transferu Ogistena iz Lajpciga u Lids. Ta odluka se očekuje u novembru 2022. Iako, naravno, treba sačekati odluku Suda, mora se reći, da, imajući u vidu dosadašnje analize ovog ugovora i mišljenja u vezi ovog slučaja, postoji velika verovatnoća da će Lids biti obavezan da plati iznos koji je definisan ugovorom. Od vremena kad je došlo do spora, prošlo je više od dve godine¹⁸. U međuvremenu, je Ogisten prešao iz Lajpciga u Nant na dve godine, a sada igra u švajcarskom Bazelu. Bez obzira na neka drugačija mišljenja, od kojih smo neka izneli u ovom radu, moramo reći da bi bilo dobro da se Lids nagodi sa Lajpcigom, što je mišljenje i drugih¹⁹.

4. SLUČAJ „SALA“; SPOR FUDBALSKIH KLUBOVA KARDIF SITI I NANT

U slučaju Sala, Sud je odbio žalbu Kardif Sitija protiv Nanta u vezi sa Odlukom koju je doneo Komitet za status igrača FIFA od 25. septembra 2019. Tom Odlukom je naloženo Kardif Sitiju da plati Nantu 6 miliona evra za transfer Emilijana Sale. Kardif Siti je uložio žalbu 20. novembra 2019. godine. Nakon pokretanja arbitražnog postupka, pismeni postupak je dugo trajao, a čak je bio i obustavljen na zahtev stranaka, nekoliko meseci. Stranke su tražile da se održi i ročište uz prisustvo stranaka, što nije bilo moguće učiniti pre 2021. godine. Tek, 03. i 04. marta 2022. godine je održano ročište, koje je bilo prvo, koje je održano u novom sedištu Suda u Lozani. Uzimajući u obzir sve dokaze koje su

---

¹⁷ *Ibid.*

¹⁸ Leeds United set for £18.1m bill with CAS verdict expected in November for Jean-Kevin Augustin case, <https://motleedsnews.com/news/leeds-united-set-for-18-1m-bill-with-cas-verdict-expected-in-november-for-jean-kevin-augustin-case/>, 27.10.2022.

¹⁹ *Ibid.*

izneli navedeni klubovi, Sud je zaključio da je transfer Emilijana Sale iz Nanta u Kardif Siti završen pre pogibije pomenutog igrača, odnosno, da su svi uslovi iz Ugovora o transferu bili ispunjeni pre smrti Emilijana Sale, tako da je utvrđeno plaćanje prve rate od ukupnog iznosa transfera od 6 miliona evra. Inače, ukupan transfer je iznosio 17 miliona evra. Ostale rate nisu dospele u vreme postupka pred FIFA²⁰.

U vezi sa ovim slučajem, Sud je doneo drugostepenu odluku²¹. Posvetićemo pažnju najvažnijim delovima Odluke 2019/A/6594 (dalje: Odluka 2019/A/6594). Naime, radilo se o žalbenom postupku koji se odnosi na spor između navedena dva kluba u vezi sa pokojnim fudbalerom Emilijanom Salom, koji je poginuo u avionskoj nesreći kada je avion leteo preko Lamanša u noći između 21. i 22. januara 2019. godine. U nesreći je poginuo i pilot Dejvid Ibotson. Dana 19. januara 2019. godine, Kardif Siti i Nant su zaključili ugovor o transferu Emilijana Sale. Ključna pitanja o kojima je trebalo odlučivati u žalbenom postupku se odnose na ispunjenje prethodnih uslova koji su navedeni u Ugovoru, što je pokrenulo obavezu plaćanja Kardif Sitija prema Nantu. Transfer je iznosio 17 miliona evra. Isto tako, u žalbenom postupku se odlučivalo i o tome, da li je Nant delimično odgovoran za okolnosti koje su dovele do smrti fudbalera, kao i da li se finansijska šteta koju je Kardif Siti pretrpeo kao posledicu navedene nesreće, može prebiti sa obavezama plaćanja prema Nantu. Dana 29. septembra 2019., nakon zahteva za isplatu koji je podneo Nant, Komitet za status igrača FIFA je doneo odluku kojom je utvrđeno da su ispunjeni uslovi navedeni u ugovoru o transferu, tako da je tom odlukom obavezan Kardif Siti na isplatu prve rate naknade za transfer u iznosu od 6 miliona evra²². Ali, kad je u pitanju zahtev za prebijanje iznosa nastalog po šteti i iznosa obaveze po Ugovoru o transferu, Komitet za status igrača FIFA je doneo odluku da nije nadležan po tom pitanju. Kardif Siti je podneo žalbu Sudu protiv navedene odluke, a sa druge strane, Nant je od strane istog organa tražio potvrdu iste. Po mišljenju Suda u Odluci 2019/A/6594, transfer fudbalera iz Nanta u Kardif Siti je završen i pošto su svi uslovi navedeni u ugovoru o transferu ispunjeni pre igračeve smrti, aktivira se obaveza plaćanja Kardif Sitija prema Nantu. Napominjemo da se postupak pred Sudom odnosio samo na prvu ratu naknade za transfer u iznosu od 6 miliona evra. Odlukom 2019/A/6594 je utvrđeno da će se na navedeni iznos uračunati i kamata od 5% od 27. januara 2019., do dana uplate. Kardif Siti je u postupku navodio različite argumente kako bi se poništio ugovor o transferu. Oni su se odnosili na potencijalno nezakonito podmićivanje, kako bi se obezbedio pristanak velškog kluba na transfer, zatim na postojanje vlasništva nad igračem od treće strane, kao i nezakonitost ugovora o transferu i povredu propisa koji regulišu transfer fudbalera. Ovi razlozi su izneti

²⁰ The Court of Arbitration for sport (CAS) dismisses the appeal filed by Cardiff City FC and confirms that the transfer of Emiliano Sala had been fully completed prior to his death; https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_6594_Decision.pdf, 29.10.2022.

²¹ CAS 2019/A/6594 Cardiff City Football Club Limited v. SASP Football Club de Nantes, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_6594_for_publication_.pdf, 29.10.2022.

²² *Ibid.*, 6

i u kontekstu zahteva Kardif Sitija za obustavu postupka. No, Sud je došao do zaključka da navedeni razlozi nisu dovoljni potkrepljeni dokazima, kao i da ih po tom osnovu odbija²³. U vezi sa svime što je navedeno, Sud je našao sledeće: - transfer Emilijana Sale iz Nanta u Kardif Siti je završen i pošto su svi uslovi iz tačke 2.1 Ugovora o transferu ispunjeni, Kardif Siti je obavezan na plaćanje prve rate u napred navedenom iznosu; - odbijanje Komiteta za status igrača FIFA od nenadležnosti povodom zahteva za prebijanje iznosa je potvrđeno; - u vezi sa tim, ni Sud nije nadležan da rešava po navedenom zahtevu za prebijanje; - najzad, Sud je utvrdio da su izneti svi dokazi i da se može doneti odluka kojom se potvrđuje odluka Komiteta za status igrača FIFA²⁴.

Naveli smo najvažnije delove Odluke 2019/A/6594, imajući u vidu da nas, na ovom mestu, interesuje da li je mogla biti primenjena klauzula *rebus sic stantibus* i da li je bilo mesta raskidu ugovora zbog promenjenih okolnosti, odnosno, da li ima elementa više sile u ovom slučaju. Činjenica je da je Ugovor o transferu zaključen i da su svi prethodni uslovi definisani tim Ugovorom ispunjeni, ali se postavlja pitanje njegovog izvršenja. Ovaj Ugovor nije izvršen, zbog događaja koji se nije mogao predvideti. Emilijano Sala nije mogao da igra za Kardif Siti, jer je poginuo, tako da ne postoji ravnoteža između prestacija ugovornih strana. U ovom sporu nije, po našem mišljenju, bilo moguće postaviti pitanje prebijanja, obzirom na nastanak okolnosti, koje nisu mogle biti predviđene, pa, samim tim, nije se mogao postaviti zahtev ni za utvrđivanjem obaveze Kardif Sitija prema Nantu. Postavlja se pitanje, zbog čega je Kardif Siti tražio prebijanje, kada ugovor nije mogao biti izvršen, pa samim tim, ne postoji njegova obaveza prema Nantu.

5. PRAVILA ZAKONSKIH AKATA POJEDINIH ZEMALJA KOJA REGULIŠE PITANJE UTICAJA VANREDNIH OKOLNOSTI NA IZVRŠENJE UGOVORA

Pomenućemo odredbe o promenjenim okolnostima i višoj sili koje su deo zakonskih akata pojedinih zemalja iz kojih su navedeni fudbalski klubovi, a, takođe, posvetićemo pažnju i odredbama zakonodavstva Republike Srbije, koje se odnose na navedeno. Ono što moramo, na ovom mestu, da istaknemo, jeste činjenica da bi pravila o transferu fudbalera morala da uzmu u obzir ove odredbe, jer se radi o opštim pravilima.

Pre svega, Francuski Građanski zakonik (*Code Civil*) definiše višu silu kao događaj koji je izvan kontrole ugovornih strana, tačnije, obavezane ugovorne strane, a što nije moglo razumno da se predvidi prilikom zaključenja ugovora, odnosno, čije dejstvo ne može biti izbegnuto primenom odgovarajućih mera. U svakom slučaju, taj događaj mora biti takav da sprečava izvršenje ugovora od

²³ *Ibid.*, 78

²⁴ *Ibid.*, 78-79

strane obavezane ugovorne strane²⁵. Kao što vidimo, ova odredba insistira na nepredvidljivosti više sile. No, ako je dejstvo više sile privremeno, tada se odlaže izvršenje ugovora, osim, ako to kašnjenje u izvršenju opravdava raskid ugovora. Ako je, sa druge strane, dejstvo tog događaja trajno, ugovor se automatski raskida i stranke se oslobađaju svojih obaveza²⁶. Kao što vidimo, viša sila se, u *Code Civil* definiše slično kao i promenjene okolnosti. Bitna je nepredvidljivost istih. No, ako govorimo o odloženom izvršenju ugovora, a kad bi, primera radi, primenjivali ova pravila na navedene ugovore o transferu igrača, onda bi morali da kažemo da se ni jedan ugovor ne može odloženo izvršiti. Kod prvog, odnosno, koji se tiče prelaska Ogistena u Lids, iz razloga koji se veže za vremenski određenu pozajmicu fudbalera i predviđanje pojedinih uslova koji se nisu mogli ispuniti zbog vanrednih okolnosti, a kod ugovora koji se odnosi na prelazak Sale u Kardif Siti, zbog pogibije pomenutog fudbalera. No, u svakom slučaju, činjenica je da, ako pogledamo odredbe *Code Civil*, moramo zaključiti da se kod navedena dva ugovora radi o višoj sili, odnosno, o promenjenim okolnostima.

Građanski zakonik Nemačke (BGB) definiše da se, u slučaju nastanka okolnosti koje menjaju sam ugovor i koje dovode do toga da se onemogućava izvršenje ugovora, odnosno, otežava isto, mora pregovarati, ako se utvrdi da se dalje izvršenje ugovora čini nerazumnim²⁷. Ako je pregovaranje o opstanku ugovora nemoguće, tada ugovorna strana koja je u nepovoljnom položaju može zahtevati raskid ugovora²⁸. Ovo rešenje proizlazi iz odredbe o dobroj veri, odnosno, iz ograničenja osnovnih principa u ovoj oblasti *pacta sunt servanda*²⁹. Pomenuli smo i navedeni zakon, obzirom da je jedna od stranaka u navedenim ugovorima FK Lajpcig. Kad bi morali da primenimo navedena pravila, onda bi kod ugovora o prelasku Ogistena u Lids, morali da kažemo da je pitanje da li bi moglo da dođe do pregovora, imajući u vidu da je vreme pozajmice isteklo, a da nije moglo da se pregovara o daljem izvršenju ugovora, imajući u vidu sve okolnosti, koje smo pomenuli. Kod drugog ugovora, po našem mišljenju, ne bi moglo da dođe do pregovora, imajući u vidu smrt jedne od ugovornih strana, bez obzira što je navedeni ugovor zaključio fudbalski klub u kome je igrao poginuli fudbaler.

Što se tiče engleskog prava, klauzula *rebus sic stantibus* je prisutna i u formularnim ugovorima, kao i u običnim ugovorima, odnosno, onim koji se zaključuju nakon pregovora stranaka. Te klauzule sadrže uobičajenu listu situacija koje, ukoliko se ostvare, dovode do pokretanja mehanizama koje bi održale ugovor na snazi. Takve liste su sigurnije od procene da li je neka situacija dovela do radikalno drugačijih promena i nemogućnosti izvršenja ugovora. Kod definisanja navedenih mehanizama moguće je, između ostalog, ugovoriti i finansijsko prilagođavanje ugovora, na taj način što se može angažovati i treće lice, kao neka

²⁵ V. Živković, „Hardship in French, English and German Law”, *Strani pravni život*, 3/2012, 247

²⁶ Art. 1218 *Code Civil*; „Comparison of commonly-used Force Majeure and Hardship Clauses in International Contracts”, March 2020, Newsletter No. 119, Lorenz&Partners, 2020.; 4

²⁷ 313 BGB; *Ibid.*, 7

²⁸ V. Živković, 257

²⁹ 242 BGB; „Comparison of commonly-used Force Majeure and Hardship Clauses in International Contracts”, 7

vrsta arbitra ili posrednika. Međutim, ono što francusko pravo dozvoljava, ne dozvoljava englesko. Naime, u Engleskoj se ne dozvoljavaju novi pregovori o opstanku ugovora. Ipak, ukoliko bi u tim pregovorima učestvovalo treće lice, tada bi navedeno moglo da se dozvoli³⁰. Znači, sve zavisi od sporazuma stranaka, odnosno, od toga da li će one, ipak, predvideti situacije u kojima mogu nastati okolnosti koje će dovesti do neravnoteže u prestacijama ugovornih strana. No, tada možemo postaviti pitanje, da li onda o tim okolnostima možemo govoriti kao o nepredvidljivim događajima. Sa druge strane, pitanje je da li bi stranke mogle da predvide neku tačno određenu okolnost, koja bi se onda definisala kao promenjena. Naime, kod ugovora o transferu fudbalera, činjenica je da se mogu predvideti okolnosti kao što su povreda ili bolest, dok sa druge strane, kod navedenih ugovora, te okolnosti nisu mogle da budu predviđene.

Što se tiče Zakona o obligacionim odnosima Republike Srbije (dalje: ZOO)³¹, on reguliše institut promenjenih okolnosti odredbama u kojima više dominiraju subjektivni, nego objektivni kriterijumi za definisanje ovog instituta. Pre svega, ZOO insistira na načelu pravičnosti, a ključni uslovi za definisanje promenjenih okolnosti su: neostvarivanje svrhe ugovora, otežano ispunjenje obaveza, kao i neispunjenje očekivanja ugovornih strana. Moramo reći da ZOO nije predvideo izvanrednost događaja kao jedan od uslova³². Osim toga, ZOO nije dao mogućnost sudu da, prilikom odlučivanja o daljem opstanku ugovora, odloži vreme izvršenja obaveza koje ugovor definiše. Moramo reći da je ZOO definisao promenjene okolnosti na opšti, možemo reći, klasičan način.

6. PRAVILNIK FIFA O STATUSU I TRANSFERIMA IGRAČA

Posvetićemo pažnju i pravilima FIFA koji definišu status ugovora o transferu igrača, odnosno, raskid ugovora usled određenih okolnosti. Posebna odredba Pravilnika FIFA o statusu i transferima igrača (dalje: Pravilnik)³³, reguliše raskid ugovora o transferu iz opravdanog razloga. Naime, po toj odredbi, svaka od ugovornih strana može da raskine ugovor bez bilo kakvih posledica, koje se odnose na plaćanje naknade po ugovoru ili na izricanje sportskih sankcija, ako postoji opravdan razlog³⁴. Pravilnik ne reguliše uticaj promenjenih okolnosti na transfer igrača. No, promenjene okolnosti se mogu definisati kao opravdani razlog koji dovodi do raskida ugovora bez ikakvih posledica. Promenjene okolnosti, kao i viša sila, jesu opravdani razlozi za raskid, a moramo reći da je ovo jedina odredba Pravilnika koja se može primeniti u datom slučaju. Pravilnik ne

---

³⁰ V. Živković, 253

³¹ Zakon o obligacionim odnosima, *Sl.list SFRJ* br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, *Sl.list SRJ* br. 31/93, *Sl.list SCG* br. 1/2003 – Ustavna povelja

³² Član 133 ZOO

³³ Pravilnik FIFA o statusu i transferima igrača, https://fss.rs/wp-content/uploads/2019/07/FIFA_Pravilnik-o-statusu-i-transferima-igaca-juli-2022.pdf, 28.10.2022.

³⁴ Član 14, st. 1 Pravilnika

određuje koji su to opravdani razlozi. Zbog toga se ova odredba može šire tumačiti i podvesti promjenjene okolnosti i višu silu pod opravdane razloge, koji mogu dovesti do raskida ugovora. U Odluci 2019/A/6594, pomenuto je pravo vlasništva treće strane nad igračem. Ovde se radi o vlasništvu trećeg lica nad ekonomskim pravima igrača, a jedna odredba Pravilnika ima, upravo, taj naslov. Ta odredba definiše da nijedan klub ili igrač ne može da zaključi ugovor sa trećim licem, kojim će mu se dati pravo na naknadu koja se plaća za budući transfer igrača iz jednog u drugi klub ili bilo koje pravo na budući transfer ili naknadu vezanu za taj transfer³⁵. Vezano za spor između Kardif Sitija i Nanta, trebalo bi pogledati i ugovor između igrača i menadžera, odnosno, trećeg lica, ali je jasan stav Pravilnika koji definiše ograničena prava trećeg lica u vezi sa naknadama po budućim transferima igrača. U svakom slučaju, Pravilnik predviđa mogućnost raskida ugovora zbog opravdanih razloga.

7. PRIMENA KLAUZULE *REBUS SIC STANTIBUS* NA SLUČAJEVE „OGISTEN“ I „SALA“

Kod promjenjenih okolnosti, kao i kod više sile, koje utiču na izvršenje ugovora, moramo reći da bi insistiranje na izvršenju ugovornih obaveza dovelo do neravnoteže u ispunjenju prestacija. Ista je situacija kod ugovora o transferu fudbalera Ogistena i Sale. Naime, ni kod jednog ugovora nije došlo do ravnoteže u ispunjenju obaveza, tako da su klubovi kojima je nametnuto izvršenje obaveze, u položaju oštećene ugovorne strane, iako moramo istaknuti da je došlo do zaključenja i početka realizacije ugovora. Ali, sa druge strane, ti ugovori nisu izvršeni. Čak nije ni započeto njihovo izvršenje. Na ovom mestu, govorićemo samo o promjenjenim okolnostima koje dovode do neravnoteže, ako se insistira na ispunjenju ugovora. A da bismo mogli da govorimo o navedenoj neravnoteži, moraju se ispuniti tri elementa: 1) prvi se odnosi na činjenicu da do promene okolnosti mora doći bez uticaja ugovornih strana, odnosno, da tu promenu strane nisu mogle kontrolisati³⁶. I kod jednog i kod drugog ugovora, stranke nisu mogle da utiču na okolnosti koje su nastale, odnosno, vanredne okolnosti kao što su pandemija i smrt ugovorne strane sigurno nisu mogle da budu okolnosti, koje stranke mogu predvideti i koje su dužne da uzimaju u obzir prilikom zaključenja ugovora; 2) promena okolnosti mora biti takva da dovede do teškoća koje suštinski utiču na izvršenje ugovora³⁷. Praktično, i kod jednog i kod drugog ugovora, insistiranje na izvršenju ugovora, odnosno, na plaćanju iznosa transfera, dovodi do oštećenja druge ugovorne strane, koja ne može kompenzovati štetu, imajući u vidu da se ne može ni izvršiti ugovor; i 3) mora se raditi i nepredvidljivim okolnostima³⁸. Kao što smo rekli, kod oba ugovora se radi o nepredvidljivim okolnostima, koje stranke nisu bile dužne da uzimaju u obzir kod zaključenja ugovora.

³⁵ Član 18ter, st. 1 Pravilnika

³⁶ V. Čolović (2021), 223

³⁷ *Ibid.*

³⁸ V. Čolović (2021), 211

8. ZAKLJUČAK

Ugovori o transferu fudbalera su ugovori građanskog prava, tako da se na njih primenjuju pravila koja se primenjuju i na druge ugovore, pa se samim tim moraju primenjivati pravila koja definiše klauzula *rebus sic stantibus*. Kada govorimo o vanrednim okolnostima, mislimo na promenjene okolnosti, ali i na višu silu, odnosno, na okolnosti koje su se od zaključenja ugovora promenile, tako da utiču na status i izvršenje ugovora. Da bismo mogli da govorimo o tim okolnostima i navedenom uticaju i na ugovore o transferu igrača, morali smo da definišemo najvažnije elemente tih okolnosti, koje se odnose na njihovu nepredvidljivost i na nemogućnost uticaja na njih od strane stranaka. U oba ugovora, kako u onom koji se odnosi na transfer Žana Kevina Ogistena, tako i u onom koji se odnosi na transfer Emilijana Sale, radi se o nepredvidljivim okolnostima koje nisu mogle da dovedu do izvršenja ugovora. Zato i možemo postaviti pitanje, zašto nije uzeta u obzir klauzula *rebus sic stantibus*, odnosno, zašto nije uzet u obzir član 14, st. 1 Pravilnika koji predviđa raskid ugovora zbog opravdanog razloga? Sigurno je da transfer Ogistena moramo posmatrati ne samo sa stanovišta širenja virusa kovid-19, već i sa stanovišta promene rokova koji se tiču mogućnosti transfera igrača, kao i zaključenja ugovora. U svakom slučaju, jedna vanredna okolnost je u slučaju Ogisten uticala, kako na izvršenje ugovora, tako i na zaključenje ugovora o konačnom transferu navedenog igrača. Kod spora između Kardif Sijtija i Nanta se radi o jasnoj nepredvidljivosti događaja, a to je pogibija igrača. Naravno, to je uticalo na izvršenje ugovora i nemogućnost postizanja ravnoteže prestacija ugovornih strana. Naime, ovde se ne radi o povredi ili bolesti fudbalera, izmeni propisa, događajima u vezi sa političkom ili ekonomskom situacijom u zemlji, od kojih, takođe, neke mogu biti nepredvidljive. Kod navedenih ugovora se radi, na prvom mestu, o pandemiji koja je uticala i utiče na sve sfere života u velikoj većini država, koje su uvele niz mera, kako bi sprečile posledice širenja virusa. Na drugom mestu, radi se o smrti, koja nije mogla, niti je trebala da bude uzeta kao okolnost koja se može ostvariti.

U svakom slučaju, kako Komitet za status igrača FIFA, tako i Sud morali su da uzmu u obzir opšta pravila građanskog, odnosno, obligacionog prava, zatim Pravilnik FIFA, kao i zakonodavstva navedenih zemalja u kojima navedeni klubovi imaju sedište, obzirom da svi akti predviđaju ovo pravilo i definišu posledice nastanka promenjenih okolnosti i njihovog uticaja na izvršenje ugovora. No, na prvom mestu su morali da definišu šta predstavlja opravdani razlog za raskid ugovora.

Prof. Vladimir Čolović, Ph.D

Principal Research Fellow, Institute of Comparative Law Belgrade

IMPACT OF CHANGED CIRCUMSTANCES AND FORCE MAJEURE ON THE ENFORCEMENT OF THE FOOTBALLERS TRANSFER CONTRACT

Summary

Changed circumstances are those circumstances that could not have been foreseen at the time of concluding the contract. The question then arises as to the justification of the termination or revision of the contract, since the parties could not foresee a situation that would make it impossible to perform the contract. The changed circumstances are related to the *rebus sic stantibus* clause. When extraordinary, that is, changed circumstances arise, two answers are possible. The first is that contract should be carried out as defined and the second is that, however, one should take into account the impact of changed circumstances. Even in case of *force majeure*, the rules of the *rebus sic stantibus* clause will apply. The paper raises the question of the application of this clause in football player transfer contracts. The dispute between the football clubs Leeds and Leipzig is analyzed, which concerns the impossibility of executing the contract due to the outbreak of the pandemic and the impossibility of the performance of football player Jean Kevin Augustin for Leeds due to the suspension of the competition. In addition, attention is paid to the dispute between the football clubs Cardiff City and Nantes, which arose, immediately after the transfer was concluded, because the footballer Emiliano Sala died in a plane crash. Does the *rebus sic stantibus* clause have to be applied in such situations or not? That is the question that the author tried to answer in this paper.

Keywords: contract, football, transfer, changed circumstances, *rebus sic stantibus*.

Literatura

Andrassy J., *Međunarodno pravo*, Zagreb 1984.

”Comparison of commonly-used Force Majeure and Hardship Clauses in International Contracts“, March 2020, Newsletter No. 119, Lorenz&Partners, 2020.

Čolović V., *Sukob zakona i promena suvereniteta*, Beograd 1999.

Čolović V., „Uticaj hardship klauzule na izvršenje međunarodnih privrednih ugovora“, *Srpski Godišnjak za međunarodno pravo*, Srpsko udruženje za međunarodno pravo, Beograd 2021.

Kreća M., *Osnovi prestanka dejstva ugovora u međunarodnom javnom pravu*, Beograd 1991.

Perović S., *Obligaciono pravo*, Beograd 1985.

Perović S., *Raskid ugovora zbog promjenjenih okolnosti i načelo pravne sigurnosti*, Beograd 1974.

Yearbook of International Law, vol.II, United Nations 1963.

Živković V., „Hardship in French, English and German Law”, *Strani pravni život*, 3/2012

Izvori sa Interneta

CAS 2019/A/6594 Cardiff City Football Club Limited v. SASP Football Club de Nantes, https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Award_6594_for_publication_.pdf, 29.10.2022.

Decision of the Single Judge of the Players Status Committee regarding a dispute concerning the transfer of the player Jean Kévin-Augustin, <https://digital-hub.fifa.com/m/1631616b8e4f5126/original/Augustin.pdf>, 30.10.2022.

Konarski, Hubert, Force Majeure and Hardship Clauses in International Contractual Practice, January 2003., https://www.researchgate.net/publication/284968473_Force_Majeure_and_Hardship_Clauses_in_International_Contractual_Practice, 31.10.2022.

Leeds United set for £18.1m bill with CAS verdict expected in November for Jean-Kevin Augustin case, <https://motleedsnews.com/news/leeds-united-set-for-18-1m-bill-with-cas-verdict-expected-in-november-for-jean-kevin-augustin-case/>, 27.10.2022.

TalkSport, <https://talksport.com/football/1063879/leeds-united-jean-kevin-augustin-rb-leipzig-cas-fifa-transfer-fee-premier-league-dispute-pandemic/>, 28.10.2022.

The Court of Arbitration for sport (CAS) dismisses the appeal filed by Cardiff City FC and confirms that the transfer of Emiliano Sala had been fully completed prior to his death; https://www.tas-cas.org/fileadmin/user_upload/CAS_Media_Release_6594_Decision.pdf, 29.10.2022.

Propisi

Pravilnik FIFA o statusu i transferima igrača, https://fss.rs/wp-content/uploads/2019/07/FIFA_Pravilnik-o-statusu-i-transferima-igaca-juli-2022.pdf, 28.10.2022.

Zakon o obligacionim odnosima, *Sl.list SFRJ* br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, *Sl.list SRJ* br. 31/93, *Sl.list SCG* br.1/2003 – Ustavna povelja

Zakon o ratifikaciji Konvencije Ujedinjenih nacija o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, *Sl.list SFRJ – Međunarodni ugovori* br. 10-1/84